

**Събитията в Габрово:
между “Нощта ражда из мъртва утроба...”
и “Какво ще ни дадеш, историйо...”**

Center AMALIFE

Деян Колев

Иван Тодоров

Ромската общност в Габрово

- - малобройна: и в абсолютни цифри, и като процент Габрово е един от градовете с най-малко роми
- - разнородна: част от ромите са християни, друга част мюсюлмани / милет. Между отделните групи съществува напрежение и не се възприемат като една общност
- - ниско образована: едва през последните години част от ромите завършват средно образование и има един студент. По-образованите роми се определят като българи и се асимилират
- - Не съществува ромска махала или гето: ромите живеят разпръснати сред другите граждани
- - почти никаква безработица: повечето роми работят в чистотата или при частни предприемачи

Ромската общност в Габрово

- Налице е битова престъпност и част от мъжете са с присъди
- Проблем е спазването на общественения ред особено спрямо големия шум и чистотата
- Част от семействата са многодетни, ранните бракове са често срещани
- Част от семействата разчитат на социални помощи
- Част от семействата живеят в общински жилища без да плащат наем от години, въпреки че реално имат финансова възможност да наемат или дори закупят собствени

Мнозинството и средата

Изтеглянето на български деца от трето Основно училище “Цанко Дюстабанов” го превърна във вторично сегрегирано, като в него останаха само ромски деца

- Решението на община Габрово да закрие сегрегирано училище и да разпръсне децата във всички Габровски училища срещна първоначално сериозна съпротива сред родителите, сред повечето от педагозите и доведе до подписка срещу решението
- Идеята на община Габрово да построи социални жилища с Европейски средства бе посрещната силно негативно и доведе до силен отпор, като в крайна сметка общината се отказа от този проект
- Съществува обществена нагласа граничеща с истерията, че в Габрово се заселват хиляди роми от Казанлък - нещо, което не отговаря на истината
- **Налице са силни стереотипи и предразсъдъци спрямо ромите**

Десегрегацията

- Превръщането на Трето ОУ във вторично сегрегирано училище продължи няколко години, като през 2017-та година бяха останали български ученици единствено в седми клас
- Предложението на община Габрово за закриване на сегрегираното училище бе гласувано през март 2018 година. Според Плана на общината учениците от закритото училище бяха равномерно разпръснати във всички други училища.
- Въпреки първоначалната съпротива на част от обществеността, включително и на част от педагогическата гилдия, процесът стартира през септември 2018 година
- Първоначалните затруднения бяха постепенно преодолявани и до началото на април процесът вървеше относително планомерно

КОНФЛИКТЪТ

В сравнение с други областни градове като Пловдив, Пазарджик и други, **ситуацията в Габрово не предполагаше възникването на етнически конфликт**

- Конфликтът възникна след криминален инцидент с участието на роми. Тримата участници са с криминално минало, като нямат етнически подбуди за извършения хулигански побой
- Протестите избухнаха три дни по-късно след публикуване на клипа от охранителната камера в Интернет и излъчването му по една от националните телевизии.
- Според собственика на магазина, публикувал клипа, причина за популяризирането е фактът, че побойниците са били освободени 24 часа след задържането им. Магазинерът, над когото бе извършен побоя, през цялото време не отправи нито един призив за етнически протест.

Протестите

- Протестът възникна с призови за законност, като още от първата вечер придоби изцяло антиромска насоченост
- По време на първата вечер от протеста бяха нападнати и потрошени пет къщи, обитавани от роми.
- През втората вечер бяха изгорени до основи две къщи
- След първоначалния хаос, полицията охраняваше възловите места, за да не допусне нови погроми. Полицаяте съветваха семействата, които имат роднини в близките градове, временно да напуснат Габрово
- Още от първия ден след протеста, голямата част от децата бяха спрени от училище от страх. Работещите роми също не се явиха на работните си места, като за да не потъне града в мръсотия полицията охраняваше част от тях, за да почистят централната част

Реакцията на политиците

- Опитът на вицепремиера Дончев да успокои на място ситуацията беше неуспешен
- Общината пристъпи към разрушаване на общински жилища, които са опасни и към извеждане на повечето ромски семейства от общинските жилища, в които живееха
- Беше очевиден опитът ситуацията да се използва с оглед на предизборни цели
- На практика политиците не успяха да овладеят ситуацията - напротив!
-

Нормализирането

- Нормализирането започна с връщане на децата първоначално в детските градини, а след това и в училищата
- В края на учебната година няма отпаднали ученици
- Част от семействата, на които са връчени заповеди за напускане на общински жилища обжалват. Вероятно ще се стигне до ЕСПЧ
- **Сред ромите остана ясното усещане, че не са били защитени и огорчението, че не са равноправни граждани**
- Международните медии отразиха преди всичко запалването на къщите и погромите над други къщи. **Сред международната общественост името на Габрово и България е сериозно засегнато**

“След това не значи поради това”, НО МОЖЕ И ДА ЗНАЧИ...

- Още в началото на 2019-та България навлезе в предизборен период
- Битов инцидент в село Войводиново ескалира до етнически конфликт. Вицепремиерът Каракачанов: “Циганите станаха изключително нагли”
- В началото на февруари вицепремиерът Каракачанов публикува своя “Концепция срещу циганизацията”
- **Езикът на омразата спрямо ромите достигна
НОВИ ВИСОТИ.**

Изводи

- Погромите и палезите в Габрово са класически пример за престъпление от омраза
- До тях се стигна в резултат от много фактори, като ключов е ръстът на езика на омразата спрямо ромите и антиромските стереотипи и предразсъдъци.
- С голяма степен на достоверност може да се твърди, че ако извършителите на побоя бяха етнически българи, нямаше да се стигне до протест дори да не бяха задържани. Референтен случай - баща изхвърли детето си от мост край Габрово и това не доведе до протест
- Много е вероятно до такъв протест да не би се стигнало, ако ситуацията не бе предизборна и не следваше безпрецедентен ръст на езика на омразата
- Училището и етнически смесеното образование са първите жертви в случаи на ексцесии
- Училището и образованието са и първите стъпки към нормализиране на кризисната ситуация